ΕΤΟΣ Α΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 19 Φεβρουαρίου 1911 ΑΡΙΘ. 8.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΗι ΚΥΡΙΑΚΗι ΤΗΣ ΤΥΡΟΦΑΓΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

(ΚΑ΄.—31—46)

Εἶπεν ὁ Κύριος· Ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος. Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ἀφίησι τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Ὅταν δὲ νηστεύητε μὴ γίνεσθε, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ, σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων, ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ Πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ Πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς, οὔτε βρῶσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν, οὐδὲ κλέπτουσιν. Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.

Ὅταν συλλογισθῶμεν, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ, ὅτι ἡμεῖς τὰ πλάσματα παραβαίνομεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Πλάστου μας, ὅτι ἡμεῖς οἱ πεπερασμένοι ἄνθρωποι καταπατοῦμεν τὸ θέλημα τοῦ ἀπείρου Θεοῦ, καὶ γινόμεθα κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον πταῖσται ἀπέναντί του, καὶ ὅτι τὰ πταί-

σματα αὐτὰ μᾶς τὰ συγχωρεῖ ὁ Οὐράνιος Πατὴρ, καθὼς ῥητῶς μᾶς λέγει τὸ σημερινὸν Εὐαγγέλιον, μὲ μίαν μικρὰν θυσίαν ἐκ μέρους μας, νὰ συγχωρῶμεν δῆλα δὴ καὶ ἡμεῖς τοὺς ἀδελφούς μας εἰς ὅσα ἔτυχε νὰ μᾶς ὀφείλουν, ὅταν συλλογισθῶμεν αὐτὴν τὴν μεγάλην ἀγαθότητα τοῦ ἁγίου Θεοῦ, χρεωστοῦμεν νὰ κυριευώμεθα ἀπὸ ἓν ζωηρότατον αἴσθημα εὐγνωμοσύνης πρὸς αὐτόν. Πόσῳ μικρὸν πρᾶγμα ζητεῖ, καὶ πόσῳ μεγάλην ἀμοιβὴν δίδει. Καὶ δὲν εἶνε μόνον ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἁγίου Θεοῦ συγχώρησις τῶν ἁμαρτιῶν μας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μικρᾶς μας αὐτῆς θυσίας. Ὄχι. Εἶναι καὶ ἡ εὐτυχία, τὴν ὁποίαν μᾶς προξενεῖ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ· ἡ ἐκπλήρωσις τῆς παραγγελίας τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ διὰ νὰ πεισθῶμεν περὶ τούτου, δὲν ἔχομεν νὰ κάμωμεν τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ ἐξετάσωμεν τοὺς ἑαυτούς μας, πότε δῆλα δὴ εἴμεθα ἥσυχοι καὶ εὐτυχεῖς, πότε ἀπολαμβάνομεν τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα μᾶς ἔδωκεν ὁ ἅγιος Θεὸς μὲ περισσοτέραν εὐχαρίστησιν, πότε μὲ μίαν λέξιν, εἴμεθα εὐτυχέστεροι, ὅταν ἤμεθα ἐπιεικεῖς εἰς τὰ σφάλματα τῶν ἀδελφῶν μας, ὅταν ἐξ ἀδελφικῆς συγκαταβάσεως τὰ συγχωρῶμεν, «ὅταν ἀφίωμεν τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν;» Βεβαίως εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν. Ἐὰν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ, παρακολουθήσωμεν εἰς τὸν βίον του ἕνα ἄνθρωπον, εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ὁποίου κατοικεῖ ἡ ἀδελφικὴ ἐπιείκεια, ἡ χριστιανικὴ, ἡ εὐαγγελικὴ πρᾳότης, ἡ ἀγαθὴ διάθεσις ἑπομένως πρὸς συγχώρησιν τῶν σφαλμάτων τῶν ἄλλων, θὰ ἴδωμεν ὅτι ὅλη του ἡ ζωὴ εἶνε μία ἀδιατάρακτος ἡσυχία, μία διαρκὴς ψυχικὴ χαρὰ, μία παντοτινὴ εὐτυχία. Δὲν κατατρώγει αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον ὁ ἀκοίμητος σκώληξ τῆς ἐκδικήσεως, διότι ἡ ἐκδίκησις εἶνε κἄτι τι ξένον καὶ ἄγνωστον εἰς αὐτόν· δὲν τὸν κάμνει νὰ λυσσᾷ ἡ δίψα τῆς μνησικακίας· δὲν πικραίνει τὰς ἡμέρας του τὸ δηλητήριον τοῦ πάθους· εἶνε πάντοτε γελαστὸς, πάντοτε φαιδρὸς, πάντοτε ἤρεμος. Ἀνοίγει τὸ στόμα του, ὄχι διὰ νὰ ὑβρίσῃ τὸν ἐχθρόν του, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν συγχωρήσῃ· σηκώνει τὰς χεῖράς του ὄχι διὰ νὰ κτυπήσῃ, νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἐχθρόν του, ἀλλὰ πρὸς τὸν Θεόν, διὰ νὰ ζητήσῃ παρ᾽ αὐτοῦ τὴν συγχώρησιν καὶ τὸν εἰς τὸ καλὸν φωτισμὸν τοῦ ἐχθροῦ του. Δὲν εἶνε ἄδικος, μεγαλοποιῶν τὰς μικρὰς τυχὸν ἐλλείψεις τοῦ ἐχθροῦ του καὶ μικραίνων τὰ πλεονεκτήματά του. Δὲν εἶνε συκοφάντης διαβάλλων τὸν ἐχθρόν του εἰς τὸν κόσμον, ἐπιβουλευόμενος τὴν ἠθικήν του ὑπόληψιν. Δὲν εἶνε κλέπτης καὶ καταστροφεὺς καταστρέφων καὶ ἁρπάζων τὴν περιουσίαν τοῦ ἐχθροῦ του, δὲν εἶνε ψευδομάρτυς ἀσυνειδήτως ὁρκιζόμενος πρὸς ζημίαν τοῦ ἐχθροῦ του ἐξ αἰσθήματος ἐκδικήσεως. Ἀλλ᾽ ἡ ὕπαρξις ὅλων αὐτῶν τῶν ἀρετῶν καὶ ἡ ἔλλειψις ὅλων αὐτῶν τῶν κακιῶν, ὅταν δὲν κάμνουν τὸν ἄνθρωπον ἀληθῶς εὐτυχῆ, τότε ποῖος ἠμπορεῖ νὰ προξενήσῃ τὴν ἀληθῆ εὐτυχίαν; Ἐν τούτοις -λέγουν μερικοὶ- ἡ ἐπιείκεια, ἡ συγκατάβασις, καταβιβάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ κόσμου, τὸν ταπεινώνει, τὸν ἀποδεικνύει δειλὸν καὶ ἀναξιοπρεπῆ! Ἐν τούτοις -λέγομεν καὶ ἡμεῖς- ἡ ἐπιείκεια, ἡ συγκατάβασις ἐξυψώνει τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ χρηστοῦ καὶ ἐναρέτου κόσμου, τὸν μεγαλύνει, διότι τὸν ἀποδεικνύει ἴσον πρὸς αὐτὸν τὸν Θεόν, τὸν παρουσιάζει ἀξιοπρεπῆ καὶ ὄντως γενναῖον· διότι δὲν εἶνε ἀληθῶς μικρὰ γενναιότης νὰ ἀνέχεται τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων, νὰ εὐεργετῇ τοὺς ἀδικήσαντας αὐτὸν, νὰ προστα-

τεύῃ, νὰ ὑποστηρίζῃ τοὺς διώκτας του. Καὶ ἀπὸ ἀπόψεως λοιπὸν θρησκευτικῆς, ψυχικῶς, καὶ ἀπὸ ἀπόψεως κοσμικῆς, ὑλικῶς, ἐὰν ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα, θὰ εὕρωμεν ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἐπιείκεια πρὸς τὸ ἀληθὲς συμφέρον μας τόσῳ τὸ ἀτομικὸν ὅσῳ καὶ τὸ γενικόν, τόσῳ τὸ ἐγκόσμιον ὅσῳ καὶ τὸ οὐράνιον. «Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις» παραγγέλλει καὶ ὁ Ἀπόστολος (Φιλιπ. Δ΄. 5).

Ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον χρεωστοῦμεν νὰ κάμνωμεν τὴν νηστείαν μας, διδάσκει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὸ σημερινὸν Εὐαγγέλιον. Ἡ νηστεία, μᾶς διδάσκει, διὰ νὰ εἶνε εὐπρόσδεκτος εἰς τὸν Θεόν, πρέπει νὰ γίνεται ὄχι καθ᾽ ὑπόκρισιν, ὄχι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις, ὄχι πρὸς ἐπίδειξιν ὅτι εἴμεθα τάχα ἀκριβεῖς καὶ αὐστηροὶ τηρηταὶ καὶ φύλακες τῶν παραγγελμάτων τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἀλλὰ διότι συναισθανόμεθα καὶ ἀναγνωρίζομεν τὴν ἀξίαν της, τὴν εὐεργετικήν της ἐπίδρασιν τόσῳ ἐπὶ τῆς ψυχῆς ὅσῳ καὶ τοῦ σώματος. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ ἔχῃ βάσιν τὴν πίστιν καὶ συνοδίαν τὰ καλὰ ἔργα. Ἄλλως ὅταν νηστεύωμεν, ἀλλὰ ἀρνούμεθα μὲ τὴν ἀντιχριστιανικήν μας ζωὴν τὴν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστιν· ὅταν νηστεύωμεν ἀλλὰ εἴμεθα σκληροὶ καὶ ἄσπλαγχνοι, κλέπται καὶ ἄδικοι, συκοφάνται καὶ φθονεροί· ὅταν νηστεύῃ τὸ στόμα μας ἀπὸ τὰ πασχαλινὰ φαγητὰ. ἀλλὰ δὲν νηστεύει καὶ ἡ γλῶσσα μας ἀπὸ τὸ ψεῦδος καὶ τὴν κακολογίαν· ὅταν ὁ στόμαχός μας εἶνε εὔκαιρος ἀπὸ τὰς τροφὰς, ἀλλ᾽ ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία μας εἶνε γεμᾶτοι ἀπὸ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς καὶ τὰς κακὰς ἐπιθυμίας, τότε δὲν νηστεύομεν ἀληθῶς, τότε νηστεύομεν καθ᾽ ὑπόκρισιν, διὰ νὰ θεωρηθῶμεν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους εὐσεβεῖς, διὰ νὰ ἀκούσωμεν τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸς εἶνε ὁ σκοπὸς τῆς νηστείας μας, ὅταν νηστεύωμεν τοιουτοτρόπως, ὁ ἔπαινος τῶν ἀνθρώπων. Τὸν ἐλάβομεν; Μᾶς ἐπήνεσαν δῆλα δὴ οἱ ἄνθρωποι; Ἐλάβομεν τὴν ἀξιομισθίαν μας. Ἐπληρώθημεν τὸν κόπον μας. Ἀπὸ τὸν Θεὸν δὲν δικαιούμεθα νὰ ζητήσωμεν πλέον μισθὸν «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν», οἱ τοιαύτην νηστείαν νηστεύοντες. Ἀλλ᾽ ἀκριβῶς διὰ τοῦτο—λέγουν οἱ ἐλευθερόφρονες, οἱ τιμηταὶ οὗτοι τῆς θρησκείας—ἀκριβῶς διὰ τοῦτο δὲν νηστεύομεν, διότι ἐκτελοῦμεν τὰς οὐσιαστικὰς διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν περιοριζόμεθα εἰς τοὺς τύπους! Ἀλλ᾽ ἀκριβῶς διὰ τοῦτο—ἀπαντῶμεν εἰς αὐτοὺς—χρεωστοῦν νὰ νηστεύουν νηστείαν ἀληθινὴν, προερχομένην ἐκ πεποιθήσεως, ἐξ ἐκτιμήσεως, ἀποδεικνύοντες τοιουτοτρόπως τὴν παρ᾽ αὐτοῖς ὕπαρξιν τῆς οὐσίας, τῆς πίστεως καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων, διὰ τῆς τηρήσεως τῶν τύπων. Εἶνε δὲ τοῦτο τόσῳ λογικὸν ὅσῳ εἶνε νὰ ἀπαιτῇ κανεὶς νὰ ἐκδηλοῦται, νὰ ἐξωτερικεύεται ἡ ἀφῃρημένη ἔννοια διὰ τῶν συγκεκριμένων, διὰ τῶν ὁρατῶν καὶ ψηλαφητῶν πραγμάτων.

Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ματαίαν καὶ ἐπιβλαβῆ μέριμναν τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν μᾶς ἀποτρέπει τὸ σημερινὸν Εὐαγγέλιον καὶ εἰς τὴν ἐπωφελῆ ἀπόκτησιν τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν μᾶς προτρέπει. Διότι ὅπου λέγει «εἶνε ὁ θησαυρὸς ἡμῶν, ἐκεῖ θὰ εἶνε καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία ἡμῶν»· ἑπομένως ἡ καρδία τοῦ φιλαργύρου, τοῦ ἀσώτου, τοῦ πλεονέκτου, τοῦ φιλοδόξου, δὲν ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ ἀγαπήσῃ, νὰ ἀφοσιωθῇ εἰς ἕτερόν τι, τὸν Θεὸν, ἀφοῦ εἶνε προσκεκολλημένη εἰς τὴν ὕλην. «Οὐ δύναταί τις δυσὶ κυρίοις

δουλεύειν». Τὰ ἀναγκαῖα λοιπὸν πρὸς συντήρησίν μας ἀγαθὰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἂς ἀρκούμεθα νὰ ἔχωμεν, καὶ μὲ ἐπιμέλειαν καὶ μὲ ζῆλον εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἂς ἀγωνιζώμεθα, διὰ νὰ ζήσωμεν ἐδῶ μὲν εὐτυχεῖς καὶ ἐκεῖ μακάριοι.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΠΡΩΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

Ε΄.

«Οὐκ ἔσονταί σοι Θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ».

Περὶ τῆς τιμῆς, τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν εἰς τὰς ἁγίας *εἰκόνας* ὁ λόγος ἡμῶν σήμερον. Ὅτι καὶ δίκαιον καὶ ὅσιον καὶ νόμιμον εἶναι νὰ τιμῶμεν τὰς ἁγίας εἰκόνας, τοῦτο μανθάνομεν ἐκ τῶν ἑπομένων: πρῶτον, ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ἔθος τοῦτο εἶναι πανάρχαιον καὶ καθολικόν. Δεύτερον, ἐκ τῆς ἀληθοῦς σημασίας, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ τιμὴ αὕτη τῶν ἁγίων εἰκόνων. Τρίτον, ἐκ τῶν ὠφελειῶν τὰς ὁποίας ἡ τιμὴ τῶν ἁγίων Εἰκόνων παρέχει ἡμῖν.

Ἐξετάσωμεν κατὰ σειρὰν καὶ τὰ τρία ταῦτα:

Πρῶτον, ἡ τιμὴ τῶν ἁγίων Εἰκόνων ἀνάγεται εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Τὰ ἱερὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης βεβαιοῦσιν ἡμᾶς περὶ τούτου. Ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁ Μωϋσῆς ἀνύψωσεν ἐνώπιον παντὸς Ἰσραὴλ τὸν χαλκοῦν ὄφιν, ὁ ὁποῖος προετύπου τὸν μέλλοντα νὰ ἔλθῃ λυτρωτήν, ὅπως ἐξήγησε τοῦτο αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν. Δύο χρυσότευκτα Χερουβὶμ ἐκάλυπτον τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης διὰ τῶν ἑαυτῶν πτερύγων. Ἡ κιβωτὸς δ᾽ αὕτη τῆς Διαθήκης οὐδὲν ἕτερον ἦτον, εἰμὴ ὁ ὁρατὸς τύπος τῆς ἀοράτου παρουσίας τοῦ Ὑψίστου. Βλέπομεν δὲ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ καὶ πάντας τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ Ἰσραὴλ πίπτοντας κατὰ γῆς ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ ταύτης, διὰ νὰ λατρεύσωσι τὸν δι᾽ αὐτῆς εἰκονιζόμενον Ὕψιστον Θεόν.

Ἀλλὰ ἂς προχωρήσωμεν· Οἱ Χριστιανοὶ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐτίμων τὰς ἁγίας Εἰκόνας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν διαδεδομέναι μεταξὺ αὐτῶν καὶ κατ᾽αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς διωγμούς. Περὶ τούτου βεβαιοῖ ἡμᾶς ἡ ἱερὰ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς κατὰ

τὴν ἱερὰν ταύτην παράδοσιν εἶχε ζωγραφήσει τὰ προσκυνητὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἡ αἱμορροοῦσα εἶχεν ἀνεγείρει ἐν τῇ γενεθλίῳ αὐτῆς χώρᾳ χαλκοῦν ἀνδριάντα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις εἶχε θεραπεύσει αὐτήν. Μέσα εἰς τὰς κατακομβας, αἱ ὁποῖαι ὑπῆρξαν αἱ πρῶται ἐκκλησίαι, οἱ Χριστιανοὶ ἐχάραττον ἐπὶ τῶν λίθων καὶ ἐζωγράφιζον ἐπάνω εἰς τοὺς τοίχους ἱστορήματα τῆς Π. Διαθήκης ἢ τὰ μυστήρια τῆς Νέας. Ἀρχαῖος συγγραφεὺς ἀναφέρει, ὅτι κατὰ τὸν Βον αἰῶνα ἐξεικόνιζον ἐπάνω εἰς τὰ ἅγια Ποτήρια τὸν Χριστὸν ὡς καλὸν Ποιμένα φέροντα ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ τὸ πλανηθὲν πρόβατον. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν οἱ Χριστιανοὶ εἶχον τὴν συνήθειαν νὰ φορῶσι δακτυλίδιον ἐπάνω εἰς τὴν πέτρα ν τοῦ ὁποίου ἐχάραττον Σταυρὸν ἢ συμβολικόν τι σημεῖον, ἤτοι περιστερὰν, ἢ ἄγκυραν, ἢ τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ. Κατὰ τοὺς μετὰ ταῦτα αἰῶνας αἱ μαρτυρίαι εἶναι ἀπειράριθμοι. Ὁ μέγας Βασίλειος ὁμιλῶν περὶ τοῦ Μάρτυρος Βαρλαάμ, ἀποτείνεται πρὸς τὸν ζωγράφον καὶ λέγει· Ἡ γραφίς σου πόσον ζωηρὰν μοὶ παριστάνει τὴν εἰκόνα τοῦ γενναίου τούτου ἀθλητοῦ! Γρηγόριος ὁ Νύσσης περιγράφων τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Θεοδώρου λέγει, ὅτι ἦτο γεμᾶτος ἀπὸ τοιχογραφίας, αἱ ὁποῖαι παρίστανον τὸν ἡρωϊσμὸν, τὸ μαρτύριον καὶ τὸ μακάριον τέλος τοῦ Μάρτυρος. Ἡ ζωγραφικὴ, λέγει, δίδει φωνὴν εἰς τοὺς τοίχους, οἱ ὁποῖοι ἄνευ αὐτῆς θὰ ἦσαν βωβοί. Ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ τῆς ἐποχῆς του ἔφερον ἐπάνω των τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Μελετίου, τὴν ὁποίαν ἐζωγράφιζον καὶ εἰς τὰ δωμάτια ἀκόμη τοῦ ὕπνου. Πόσον λαμπρὸν, πόσον μεγαλοπρεπὲς θέαμα, ἀνακράζει ὁ ἅγιος Ἀστέριος, παρουσιάζεται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν πατῶ τὸ κατώφλιον τοῦ Ναοῦ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ προσευχηθῶ. Ὁ Ναὸς οὗτος εἶναι τὸ μαρτύριον τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ὁ ὁποῖός ἦτο κατάμεστος ἀπὸ τοιχογραφίας. Ἡ θέα αὕτη πληροῖ με χαρᾶς καὶ γίνομαι ἐκτὸς ἐμαυτοῦ. Τέλος ἔχομεν τοὺς Χριστιανοὺς, οἱ ὁποῖοι μετέβαινον πρὸς προσκύνησιν τῶν ἁγίων Τόπων. Ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ τόπου, ὅπου ὁ Χριστὸς ἐξέχεε τὸ τίμιον καὶ πανάγιον αὐτοῦ αἷμα, ἔχυναν χειμάρρους δακρύων. Ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ τόπου, ὅπου ἵστατο ὁ ζωοποιὸς Σταυρὸς ἔπιπτον πρηνεῖς, διὰ νὰ προσκυνήσουν αὐτὸν ὡσὰν νὰ ἔβλεπον αὐτὸν τὸν Σωτῆρα κρεμάμενον ἐπὶ τοῦ ξύλου. Πρὸς τὴν μακρὰν ταύτην συνήθειαν καὶ τὴν καθολικὴν καὶ σταθερὰν ταύτην πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας συμμορφουμένη καὶ ἡ ἁγία Ζ΄. Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ὥρισε καὶ διετάξατο, ὅτι ὀφείλομεν πάντες οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ νὰ τιμῶμεν τὰς ἁγίας Εἰκόνας.

Ἀλλὰ περὶ τοῦ καθήκοντος τούτου ἔτι μᾶλλον θὰ πεισθῶμεν, ὅταν δεύτερον ἐξετάσωμεν καὶ μάθωμεν τὴν σημασίαν τῆς τιμῆς τῶν ἁγίων Εἰκόνων. Ποία λοιπὸν εἶναι ἡ σημασία αὕτη; Πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ παραδεχθῶμεν, ὅπως ἐφλυάρουν οἱ Εἰκονομάχοι τοῦ ὀγδόου αἰῶνος καὶ ὅπως σήμερον ἀκόμη φλυαροῦσιν οἱ Προτεστάνται, ὅτι τὸ τιμᾶν καὶ σέβεσθαι τὰς ἁγίας Εἰκόνας εἶναι εἰδωλολατρεία; Οὐχὶ, οὐδέποτε! Τὰς

ἁγίας Εἰκόνας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς παναχράντου μητρὸς αὐτοῦ, τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων τιμῶμεν καὶ σεβόμεθα, οὐχὶ διότι πιστεύομεν, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐνυπάρχει θεότης ἢ ἄλλη τις θεία δύναμις, ὅπως ἐπίστευον οἱ εἰδωλολάτραι, λατρεύοντες τὰ εἴδωλα· Ἄπαγε! ἀλλὰ διότι ἡ τιμή, τὴν ὁποίαν ἀπονέμομεν εἰς αὐτὰς ἀναφέρεται εἰς τὰ πρωτότυπα, τὰ ὁποῖα παριστῶσι. Λοιπὸν, ὅταν ἀσπαζώμεθα τὰς ἁγίας Εἰκόνας, ὅταν ἀποκαλυπτώμεθα ἐνώπιον τῶν ἁγίων Εἰκόνων, ὅταν κλίνωμεν τὸ γόνυ ἐνώπιον τοῦ εἰκονοστασίου, τότε τὸν Χριστὸν λατρεύομεν, τότε τοὺς ἁγίους τοὺς ὁποίους ἐξεικονίζουσι τιμῶμεν, ὅπως μᾶς διδάσκει ἡ ἁγία ἑβδόμη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Τὰς ἁγίας εἰκόνας δὲν θεοποιοῦμεν, δὲν λατρεύομεν, δὲν ἀπονέμομεν εἰς αὐτὰς τὴν τιμὴν τὴν ὀφειλομένην τῷ Θεῷ. Δὲν ἀναγνωρίζομεν ἐν αὐταῖς ἰδιάζουσάν τινα δύναμιν καὶ ἐνέργειαν, ἀλλὰ διὰ μέσου τῶν ἁγίων εἰκόνων τιμῶμεν τὰ ἐξεικονιζόμενα πρόσωπα. Ὅταν, λέγει ἀρχαῖος πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν λάβῃς ἐπιστολὴν τοῦ Βασιλέως, καὶ ἀσπασθῇς τὴν σφραγῖδα αὐτῆς, ἀσπάζεσαι τὸν μόλυβδον ἢ τὸν κηρὸν τῆς σφραγῖδος; οὐχὶ, ἀλλὰ τὸν βασιλέα, τὸν ὁποῖον ἐξεικονίζει ἡ σφραγίς. Ὅταν, λέγει ὁ αὐτὸς Πατὴρ, ὅταν ὁ πατριάρχης Ἰακὼβ κατεφίλει τὸν χιτῶνα τοῦ Ἰωσὴφ, τὸν ὁποῖον τοῦ εἶχον εἰπῆ, ὅτι εἶχε καταφάγει ἄγριον θηρίον, τὶς ἀμφιβάλλει ὅτι ἔπραττε τοῦτο, οὐχὶ ἐκ στοργῆς ἢ πρὸς τιμὴν τοῦ χιτῶνος, καθὸ χιτῶνος, ἀλλὰ διότι ὁ χιτὼν τοῦ ὑπενθύμιζε τὸ ἀγαπητόν του τέκνον, καὶ καταφιλῶν τὸν χιτῶνα ἐφαντάζετο, ὅτι καταφιλεῖ αὐτὸ τοῦτο τὸ πεφιλημένον τέκνον του; Ἀπαραλλάκτως καὶ ὁ Χριστιανὸς ὁ ἀσπαζόμενος τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἢ τῆς Θεομήτορος, ἢ τῶν Ἀποστόλων, ἢ τῶν Μαρτύρων, ἀναφέρει, προσφέρει τὸν ἀσπασμόν του τοῦτον εἰς αὐτὸν τὸν Χριστὸν, ἢ εἰς τὴν Ἀειπάρθενον, ἢ εἰς τοὺς Ἀποστόλους ἢ εἰς τοὺς Μάρτυρας, ὡσὰν νὰ εἶχε τούτους ἐνώπιόν του, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του. Ἰδοὺ ποία εἶναι ἡ ἀληθὴς σημασία τῆς τιμῆς τῆς ἀπονεμομένης εἰς τὰς ἁγίας εἰκόνας. Ἰδοὺ διὰ τὶ τιμῶμεν τὰς ἁγίας εἰκόνας.

Ἀλλ' ἂς παραστήσωμεν τοῦτο ἁπλούστερον ἀκόμη. Πᾶσα ἁγία εἰκὼν εἶναι μόνον ἡ μορφὴ τοῦ Ἁγίου, τὸν ὁποῖον παριστάνει· βλέπεις, λόγου χάριν, τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, ἀλλὰ μὴ νομίζεις, ὅτι βλέπεις αὐτὸν τὸν ἴδιον μεγαλομάρτυρα Μηνᾶν, ὄχι, ἀλλὰ μόνον τὴν μορφήν του ζωγραφισμένην. Διὰ νὰ τὸ ἐννοήσῃς καλλίτερον, ἄκουσον τὸ ἑξῆς παράδειγμα· Ὅταν βλέπεις εἰς τὸν καθρέπτην, παρατηρεῖς τὸν ἑαυτόν σου, ἀλλ' ὅμως γνωρίζεις, ὅτι μέσα εἰς τὸν καθρέπτην δὲν εἶσαι σὺ ὁ ἴδιος, ἀλλὰ μόνον ἡ μορφή σου. Τοιουτοτρόπως ἐννόησον καὶ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων· δηλαδὴ ὅτι αὐταὶ εἶναι μόνον αἱ μορφαὶ τῶν Ἁγίων τοὺς ὁποίους παριστάνουσι, καὶ ὄχι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι. Βλέπεις, παραδείγματος χάριν, τὴν εἰκόνα τῆς Βαπτίσεως τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ μὴ νομίσῃς ὅτι βλέπεις αὐτὴν τὴν ἰδίαν βάπτισιν, ἀλλὰ μόνον τὴν παράστασιν αὐτῆς. Τίμα λοιπὸν τὴν ἁγίαν εἰκόνα, ὄχι διὰ τὴν εἰκόνα, ἀλλὰ διὰ τὸν Ἅγιον

τὸν ὁποῖον παριστάνει· προσκύνει τὴν ἁγίαν Εἰκόνα, ὁ δὲ νοῦς σου καὶ ἡ καρδία σου ἂς ὑψοῦται εἰς τὸ πρωτότυπον τῆς ἱερᾶς Εἰκόνος.

Ἀλλ' ἡ τιμὴ τῶν ἁγίων Εἰκόνων γίνεται ἡμῖν πρόξενος καὶ ἄλλης ὠφελείας. Ὅταν, λέγει ὁ ἅγιος Γερμανὸς, ὅταν ἔχωμεν εἰκόνας, καὶ ἀτενίζωμεν εἰς αὐτὰς, τότε ἐνισχύονται ἐν ἡμῖν καὶ κρατύνονται αἱ ἀλήθειαι τὰς ὁποίας ἐδιδάχθημεν καὶ ἐμάθομεν διὰ τῶν ὤτων· διότι, ἐπειδὴ συγκείμεθα ἀπὸ σάρκα καὶ αἷμα, εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ἐνισχύωμεν τὴν ἡμετέραν ψυχὴν καὶ διὰ τῆς *ὁράσεως*. Ἕτερος διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας πληροφορεῖ ἡμᾶς ὅτι εἰς τὴν ἐποχήν του, τὸν ὄγδοον δηλονότι αἰῶνα, αἱ εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἁγίων αἱ ζωγραφισμέναι εἰς τοὺς τοίχους τῶν ἐκκλησιῶν ἐχρησίμευον διὰ τὴν κατηχητικὴν διδασκαλίαν τῶν τέκνων. Τὰς εἰκόνας ταύτας οἱ γονεῖς ἐδείκνυον μὲ τὸν δάκτυλον εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ διηρμήνευον τὰ παριστανόμενα ὑπ' αὐτῶν. Τέλος ἡ ἑβδόμη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀποφαίνεται· Ὅταν ἀκούωμεν ἀναγινωσκόμενον τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐντυπώνομεν εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν τὰ ἱστορούμενα, ὅταν ὅμως αὐτὰ ταῦτα τὰ ἱστορούμενα ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, τὰ βλέπωμεν καὶ ζωγραφισμένα, τότε καλλίτερον τὰ κατανοοῦμεν καὶ βαθύτερον τὰ ἐντυπώνομεν εἰς τὴν ἡμετέραν μνήμην. Τότε, τὸ ἴδιον πρᾶγμα τὸ μανθάνομεν κατὰ δύο τρόπους καὶ ἀκούοντες αὐτὸ ἀναγινωσκόμενον καὶ βλέποντες αὐτὸ ζωγραφισμένον. Ὅ,τι δὲ εἶναι διὰ τοὺς ἐγγραμμάτους τὸ βιβλίον, τὸ ἴδιον εἶναι καὶ διὰ τοὺς ἐγγραμμάτους καὶ τοὺς ἀγραμμάτους ἡ *εἰκών*. Ἰδοὺ καὶ ἡ ἄλλη παραστατικὴ καὶ διδακτικὴ ὠφέλεια τὴν ὁποίαν πορίζόμεθα ἀπὸ τὰς ἁγίας εἰκόνας, τὰς ὁποίας καὶ διὰ τοῦτον ἀκόμη τὸν λόγον ὀφείλομεν νὰ σεβώμεθα καὶ τιμῶμεν, ὡς τὴν προπαιδευτικὴν βάσιν τῶν Χριστιανοπαίδων.

Λοιπὸν, ἀδελφοὶ, ἂς τιμῶμεν, ἂς σεβώμεθα τὰς ἁγίας Εἰκόνας. Τιμᾶτε τὰς ἁγίας εἰκόνας τὰς κοσμούσας τὰς Ἐκκλησίας. Τιμᾶτε τὰς ἁγίας εἰκόνας, τὰς ὁποίας ἔχετε εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν· ἀδιάφορον ὅτι δὲν εἶναι πολυτελεῖς, ἀδιάφορον ὅτι δὲν εἶναι καλλιτεχνικαὶ, ἀρκεῖ, ὅτι ἐξεικονίζουσι τὸν Σωτῆρα ἡμῶν, τὴν πανάχραντον καὶ παναμώμητον Θεοτόκον Μαρίαν, τοὺς ἁγίους ἐνδόξους καὶ πανευφήμους Ἀποστόλους καὶ πάντας τοὺς Ἁγίους, οὓς ὁ Θεὸς ἐδόξασε. Μὴ ἀφήνετέ ποτε τοὺς οἴκους ὑμῶν ἐρήμους ἁγίων εἰκόνων. Τὸ πρῶτον, ὅπερ ὀφείλετε νὰ εἰσάγητε εἰς τὸν ὑμέτερον οἶκον πρὶν ἐγκατασταθῆτε ἐν αὐτῷ, δέον νὰ ἦναι τὸ εὐλογημένον ξύλον τοῦ Τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ καὶ αἱ ἅγιαι Εἰκόνες. Αὐταὶ πρέπει νὰ ἦναι ὁ θησαυρὸς καὶ ὁ στολισμὸς τοῦ οἴκου ὑμῶν. Πρὸς αὐτὰς νὰ ἀτενίζητε τὸ ὄμμα, νὰ κινῆτε τὰ χείλη, νὰ κλίνητε τὸ γόνυ, νὰ ἀνυψώνητε τὰς χεῖρας καὶ πρωΐ, καὶ μεσημβρίας, καὶ ἑσπέρας καὶ ἐν μέσαις νύκταις· πρὸς τὰς ἁγίας ταύτας εἰκόνας ἐστραμμένα ἔχοντες τὰ βλέμματα, νὰ ἐξυψῆτε τὴν διάνοιαν πρὸς τὸν παντέφορον Θεὸν καὶ νὰ ἀνοίγητε τὴν ὑμετέραν καρδίαν καὶ ἐν ἡμέραις χαρᾶς, καὶ ἐν ἡμέραις πένθους, καὶ εἰς πᾶσαν ἐν γένει περίστασιν τοῦ βίου, εἰς πᾶσαν συμφορὰν, εἰς πᾶσαν δυστυ-

χίαν, εἰς πᾶσαν ἀσθένειαν, καὶ νὰ ἦσθε βέβαιοι, ὅτι τὸ ἀκοίμητον ὄμμα τοῦ Θεοῦ σᾶς βλέπει κατ᾽ ἐκείνην τὴν ὥραν, ἐὰν καλῶς προσεύχησθε, ἀκούει τοὺς λόγους τῶν χειλέων σας, αἰσθάνεται τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας σας, καὶ ταχέως, λίαν ταχέως θὰ παράσχῃ βοήθειαν εἰς ὑμᾶς καὶ θὰ ἐπιδαψιλεύσῃ ὑμῖν τὸν πλοῦτον τῆς θείας αὐτοῦ χάριτος καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος. Ἀμήν.

Η ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ

«Ἔφθασε καιρὸς, ἡ τῶν πνευματικῶν ἀγώνων ἀρχὴ, ἡ κατὰ τῶν » δαιμόνων νίκη, ἡ πάνοπλος ἐγκράτεια, ἡ τῶν Ἀγγέλων εὐπρέπεια, » ἡ πρὸς Θεὸν παρρησία· δι᾽ αὐτῆς γὰρ Μωσῆς γέγονε τῷ Κτίστῃ συνό- » μιλος καὶ φωνὴν ἀοράτως ἐν ταῖς ἀκοαῖς ὑπεδέξατο. Κύριε, δι᾽ αὐτῆς » ἀξίωσον καὶ ἡμᾶς προσκυνῆσαί Σου τὰ Πάθη καὶ τὴν Ἁγίαν Ἀνά- » στασιν ὡς φιλάνθρωπος». — (Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων).

Ἀπὸ τῆς αὔριον, Χριστιανοί μου, εἰσερχόμεθα εἰς τὸ εὐλογημένον στάδιον τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Τοῦτο ἀναγγέλλει ἡμῖν ἡ μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία ἀπὸ τῆς σήμερον ψάλλουσα: *«Ἔφθασεν ἡ ἀρχὴ τῶν πνευματικῶν ἀγώνων, ἡ νίκη κατὰ τῶν δαιμόνων, ἡ πρὸς Θεὸν παρρησία»*. Ἡ κατεργαζομένη δὲ τὴν κατὰ τῶν δαιμόνων μεγάλην ταύτην νίκην, καὶ ἐπιτυγχάνουσα τὴν πρὸς Θεὸν παρρησίαν ἡμῶν εἶναι ἡ *πάνοπλος ἐγκράτεια*, εἶναι δηλονότι ἡ ἁγία νηστεία ἡ ἐξωπλισμένη μὲ τὰ *ὅπλα τοῦ φωτὸς*, ἡ φέρουσα ὡς πανοπλίαν τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα, τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον, καὶ πᾶν εἶδος ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας, *ἡ νηστεία καὶ ἡ προσευχὴ*, δι᾽ ὧν κατατροποῦται τὸ γένος τῶν δαιμόνων ὡς ἐν Εὐαγγελίοις εἶπεν ὁ Κύριος, ἡ νηστεία καὶ ἡ προσευχὴ, δι᾽ ὧν καὶ ὁ Μωϋσῆς ἠξιώθη νὰ γένηται συνόμιλος τῷ Κτίστῃ.

Ὁ «ΠΟΙΜΗΝ» εὔχεται τὴν *πάνοπλον* ταύτην *ἐγκράτειαν* πᾶσι τοῖς Χριστιανοῖς κατὰ τὰς ἁγίας ταύτας ἡμέρας τῶν Νηστειῶν καὶ ἐν παντὶ τῷ τῆς βιοτῆς αὐτῶν χρόνῳ, καὶ συνάμα δέεται τοῦ φιλανθρώπου Σωτῆρος ἡμῶν, ὅπως καταξιώσῃ αὐτοὺς προσκυνῆσαι ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ τὰ σεπτὰ Αὐτοῦ Πάθη καὶ τὴν Ἁγίαν Ἀνάστασιν. — Ἀμήν.